

R.D. Iacobi Marchantii Vitis Florigera

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

20. In Festo Annunciatione B. Virginis, tripartita. Ave gratia plena,
Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Lucæ 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56381](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56381)

concedat, in eorum beato consortio, illum laudare & benedicere qui eos celesti benedictione cumulavit, ut illius perenni visione stuerentur qui est in sæcula sæculorum benedictus.

Cōclusio. Benedicite Domini, nos hodie benedicimus Domino, propter te, benedicimus & te propter Dominum. Populus, & clemens, conventusque fratrum tuorum & filiorum, exultant in laudibus tuis ac divinis præconis ob hodiernam festivitatem, qui tu dilectus Deo es & hominibus, memoriaque tua in benedictione est. Tu igitur reddens vices, benedic hereditati tuæ. Impetra quoque pro benedictione huic plebi piæ roris celestis participationem, impetra toti Ecclesiæ pacem & tranquillitatem, Principibus & Regibus Christianus concordiam & unionem, Domino Apostolico & omnibus Ordinibus sinceram & sanctam religionis conservationem. Denique cum celesti gratia perseverantiam, ut postquam Te ac Dominum benedixerint in hoc sæculo, possint tandem tecum illum benedicere perenni laude in celo.

PRO FESTO ANNUNCII. B. VIRG.

Lect. 20. Ave gratia plena Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Luc. 1.

Pars I. Legatio celestis per Angelum MARIÆ facta, quam Annunciationem vocamus, gaudij est referta celestibus, quia mysterium mysteriorum complectitur ineffabilis lætitiæ segetem subministrans. Ideo MARIAM salutans Angelus per hæc verba exorditur, Ave gratia plena. Quod idem est Gaudium ac si diceret. Salve, Gaude, Lætare. Equidem celo & terræ gaudium nunciatur, sed speciale gaudium hodierna die MARIÆ concipit multiplici titulo.

1. Primo quidem speciale innascitur ei gaudium, ex illa certitudine quam ex Angelica revelatione habet Deo placita esse opera sua sequere in statu gratiæ agere, & divini amoris objectum esse. Cum nemo nostrum scire possit an amore, an odio sit dignus, hoc ex prerogativa particulari datum est. Virgini agnoscere cum certitudine, cui non poterat filium subesse. Neque tantum agnovit se à Deo amari obstatum præsentis justitiæ, sed etiam amorem illum divinum erga se ab æterno in æternum usque sese protendere. Agnovit enim suam in gratia confirmationem, æternamque proinde electionem, per quam nomen suum scriptum erat in libro vitæ, & quidem in libri capite.

2. Secundo, ineffabile ei gaudium innascitur, dum agnoscit se Matrem illum electam in terris, cujus Pater Deus est in caelis Deum agnovit Sapientiam illam æternam à Patre genitam Angelos beatificat, nunc fore filium suum Matrem & homines laudificant. Dum agnoscit uterum suum jam præpa-

Tomus 16.

rati & adomari, quasi nobilissimum coelum, in quo divinitatis plenitudo corporaliter habitare debeat; ita ut modo verum sit illud, quod vox de celo insonat: Ecce tabernaculum Dei cum hominibus & habitabit cum eis, & ipse Deus cum eis erit eorum Deus. Hoc quidem lætificat Angelos & Homines, sed maxime MARIAM, quæ hodie in tabernaculum divinitatis præparatur cœlica Annunciatione. Sed & hoc gaudium adauget, quod agnovit se electam Dominam Angelorum & Hominum, cœli & terræ Reginam ac inferorum. Nam & ei Angelus ex parte celestis Hierarchiæ honorem deferit & subjectionem; futuris vero temporibus, omnis hominum status & sexus, omnesque nationes obsequium & honorem debitum sunt delaturæ, ejus præconis toto Orbe resonantibus, prout & ipsa in Cantico agnoscit: Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes, quia fecit mihi magna quæ potens est.

Apoc. 22.

Luc. 2.

3. Tertio & præcipuè dicamus ineffabile gaudium cordi MARIÆ per Angelicam Annunciationem innatum non solum quia suas prerogativas agnovit, sed maxime ob Redemptionem totius generis humani approximantem, quam sciebat tot votis expectatam tot oraculis prædictam, tot figuris præfiguricam, tot lacrymosis desiderijs adtractam. Numquid illius redemptionis per Angeli legationem, per filij Dei incarnationem, jam in utero ejus jaciebantur fundamenta? Ergo inenarrabile gaudium cor Virgineum de isto perfundens! Quæ propter meritum prima vox Angeli nunciantis est illa; Ave gratia plena, hoc est, Salus tibi sit, gaudium & lætitia. Certe si omnia gaudia à principio creationis alicui collata, & in finem usque sæculi conferenda in unum confluerent, non possent gaudium istud adæquare, quod Virgo concepit de Filij Dei incarnatione. Numquid gaudiorum cumulus & indicibilis suavitas eam perfudit, dum illud æternum lumen cum toto suo fulgore in eam descendit, & quod totus mundus non capit, intra ejus viscera se condidit? Et quare necesse fuit Spiritum sanctum & Altissimi Virtutem ei tunc obumbrare, sive umbram refrigerantem præstare, nisi quia mens Virginis mira tunc amoris & gaudij copia exæstare debebat, quam humanus animus ex se non posset, sustinere! Quod ergo dicitur: Spiritus S. superveniet in te, & Virtus Altissimi obumbrabit tibi, idem esse post ac si diceretur: Superveniet in te Spiritus S. qui ignis est consumens, accendatque in te mirum ignem amoris & gaudij divini, quem viribus naturæ haud posses sustinere, sed in mediis veluti flammis vita sese dissolvente consumeris; verum umbram ipse præstabit, & refrigerium & virtutem, ut jam in te præ amor & gaudio exæstare remouetur miraculum Rubei in medio ignis non consumpti. Itaque rectè asseritur soli Deo & animæ Christi animæ quæ Virgini Christi, feræ notum esse illud gaudium, quod his verbis insinuabatur per Angelum, Ave gratia plena, Gaude, Lætare.

Luc. 2.

Quapro-

*Ave R.
M. Virg.
graciss.
mum.*

Quapropter nihil est gratius Virgini, ejusque Filio, quam Angelicum illud *Ave* Virgini frequenter ex cordis pietate offerre; quandoquidem hoc ipsum fit indicibile illud gaudium quodammodo renovare, quod ei in Angelica infusum fuit Annunciatione, & mysterium incarnationis divinæ initium salutis & redemptionis nostræ rememorare. Quam id gratum est, quando id fit cum animi gratitudine. Hinc lilij & rosis odoriferis corque mirè exhilarantibus vixit sunt Virginem coronare multæ animæ piæ, dum ei salutationem hanc sæpè ore & corde repetant humilitatem offerbant.

Exempl.

Audi quod ad hoc propositum refertur in lib. In-
finuationum divinæ pietatis S. Gertrudis l. 4. c. 12.
In vigilia Annunciationis Dominica: dum pulla-
retur ad capitulum, & ipsa intendere staderet Do-
mino, recognovit in spiritu Dominum Iesum una
cum Maria sua virgine in capitulo loco Superio-
rum sedentis, & quasi cum magna tranquillitate
adventum congregationis præstolantes, adventu-
tesque cum enarrabili blanditatis serenitate exci-
pientes. Et cum in Calendario legeretur, ANNUN-
CIATIO DOMINICÆ, conversus Iesus ad Matrem,
blandissima capitis inclinatione ipsam salutavit,
& quomodo per hoc in ipsa illam suavitate in-
æstimabilem innovavit, quam olim percipit dum
in utero virginali incomprehensibilis divinitas
carnem assumens ex ea, dignatus est se humana
naturæ convenire. Sub Martini vero dum can-
taretur *Ave MARIA*, vidit tres rivulos efficacissi-
mos procedentes à Patre & Filio & Spiritu sancto
eor Virgini Matris suavissimo impetu penetrare,
& de corde ipsius sursum efficaci impetuositate
suam originem reperere; & ex illo influxu SS. Tri-
nitatis hoc B. Virgini donatum fore quod ipsa est
potentissima post Patrem, sapientissima post Fi-
lium, benignissima post Spiritum sanctum. Cog-
novit etiam quod quoties illa Salutatio Angelica
cum devotione recitatur, prædicti rivuli efficaciori
impetu superabundantes circumfluunt Beatissi-
mam Virginem. Et ex altero latere reinfluunt cor
ipsius sanctissimum, sicque cum mira delectatione
reperunt fontem suum. Ex illa autem redonda-
tione, venæ quædam gaudij & æternæ salutis re-
speinguntur in omnes personas Sanctorum & Ang-
gelorum, insuper illorum qui in terris commemorant
eamdem salutationem, per quas renovatur omne
bonum in singulis, quod unquam per salutife-
ram incarnationem Filij Dei sunt ad præteritum abi-

*Cur Chri-
sti concep-
tionem
hæc lega-
tio præce-
serit.*

R. 1.

Convensiens potè fuisse ut Christi concep-
tionem præcederet hæc legatio & annuntiatio Ange-
lica, varijs rationibus declarat sancti Patres. In pri-
mis, Virgini mens de Filio Dei erat intrubunda, ut
sacro gravidanda fœtu ætatem humanamque prole-
m prius mente conceperet, quam corpore, inquit S.
Leo sem. 1. de Nativit. Nam licet, Virgo haberet fi-
dem mysterij Incarnationis, tamen non sciebat in
se ipsa, sive per se ipsam, aut cum se ipsa perficiendâ,
ut docet S. Ambrosius lib. 2. in Lucam. Ut ergo poi-

set esse certior testis & Magistra tanti mysterij, su-
per illo instructa fuit ab Angelis; & per illam in-
structionem factum est, ut nos præcipuum testi-
monium Virginitatis ejus & modi conceptionis ha-
beremus & crederemus. Per Angelum verò facta
est hæc legatio, tum quia hæc est divina ordinatio
ut mediantibus Angelis celestia mysteria ad ho-
mines pertingant: Tum quia idem orbi reparan-
do initium dari conveniebat, quod datum fuerat
eventendo, ut notant SS. Patres. A colloquio enim
quod cum Eva adhuc Virgine Angelus malus ha-
bit everfo orbis sua sumpsit primordia; à collo-
quio quod cum MARIA Virgine Angelus celestis
habet, reparatio est incepta. Sic eadem via qua
elapsus fuit homo ad mortem redit ad vitam, dum
cum MARIA Angelus agit de salute, qua cum Eva
Angelus egerat de ruina, ut loquitur S. Chrys. sem.
1. 2. In eundem modum ea de re disserit S. Irenæus
lib. 7. cap. 18. sic dicens: *Sicut Eva per Angelum
sermonem esse seducta, ut effugeret Deum, prævaricata
verbum ejus: ita Maria per Evangelium sermonem
evangelizata est ut portaret Deum, obediens verbo
ejus, ut sicut adfructum est mortis genus humanum
per virginem Evam, solvantur & per virginem MA-
RIAM, virginis inobedientia, per virginalem obe-
dientiam, hæc Irenæus.*

Adde congruile dignitati & virginitati Mariæ,
ut Angelus ad eam mitteretur tantum ei exhibens
reverentiam. Unde notandum est quod dicit S.
Thom. in opusc. Antiquitus magnum fuit, quod
Angeli hominibus appaerent, vel quod homines
Angelis reverentiam exhiberent. Quapropter ad
laudem Abraham scribitur, quod Angelos hospitio
excepit, & eis reverentiam exhibuit. Quod ve-
rò Angelus homini reverentiam exhibeat, non
fuit auditum, nisi postquam ab Angelo cum re-
verentia salutatur *MARIA. Ave gratia plena.* Cur
verò olim Angelus hominem non reverebatur. *Angelus
sed homo Angelum, ideo fuit quia Angelus erat olim ho-
mine major quantum ad tria. 1. Quantum ad
dignitatem naturæ, quia purè spiritualis est. 2. Quan-
tum ad dignitatem officij & familiaritatem divi-
nam, quia Angeli Deo assistunt & coram eo mini-
strant. 3. Quantum ad plenitudinem splendoris
gratiæ, quia divinum lumen magna participant
plenitudine; idè solent magno cum splendore ap-
parere. Nam & Angelos olim non audebant et-
iam p̄ homines adpicere. Daniel ad aspectum
Angeli totus contremuit, & emarcuit species ejus.
Jacob lactatus cum Angelo Dei vices gerente pro
miraculo narrat: *Vidi Dominum, & salva facta est
anima mea.**

Conveniebat autem quod Angelus tunc homi-
nem veneraretur, inquit idem S. Thomas, quando
inventa est aliqua persona humana, qua in tubis
excedit Angelum. Hæc est Maria, quam hodie
Angelus salutatur. Excedit in plenitudine gratiæ;
unde ei dicit *Ave gratia plena* in familiaritate divi-
na; non posset enim majorem familiaritatem ei
Deus.

R. 2.

Dan. 10.

Gen. 3.

*Cur An-
gelus hic
hominem
honorat.*

Deus exhibere, quam se filium faciendo, Quare quod ei dicitur, Dominus tecum, specialiori quodam modo verum est, quam cum Angelis, quia per quendam identitatem & affinitatem est cum Maria. 3. In puritate, maior enim in Virgine puritas est, quam in Angelis, quia in ea puritatis auctor habitavit. Itaque cum in omnibus Virgo Angelis superior sit, non immerito ab Angelo colitur & salutatur, & modus quo eam salutare debemus nobis ab illo designatur. Ita S. Thomas specialiter de hac re opusculo.

datur gratia secundum dignitatem ad quam eligitur, predestinatus Filius Dei & omnium Sanctificator habuit plenitudinem gratia sibi propriam, quae redundaret in omnes. Maria vero electa ad dignitatem Mariæ Dei obtinuit tantam plenitudinem gratia, ut esset propinquissima gratia Auctori, ita quod eum quæsi plenam omnigratia in se receperet, & eum patiendo quodammodo ad omnes derivaret. Hac S. Thomas.

Quid mirum ergo si omnis gratia ad Mariam confluit, per quam tanta ad ceteros gratia diffunditur, ut canat de eo Ecclesia illud Ecclesiastici: In me gratia omnis vitæ & veritatis, in me omnis spes vitæ & civitatis: Transiue ad me omnes qui conspiscitis me, & a generationibus meis adimplemini. Hanc rationem amplificans B. Laurentius Iustinianus ferde Annunciat. sic pie & eleganter differit. Magna profectò Maria fuit gratia, exuberans & completa, quæ cælis aedit gloriam, terris Deum, gaudium præstitit Angelis, saculoque pacem & fidem, vitæ finem imposuit, fide gentes docuit. Quomodo non est Maria juxta Gabrielis oraculum plena gratia, quæ effectus est Mater Dei, Paradisi cæla, janua cæli, in ventris mundi, demonum fuga, peccatorum spes, Dei & hominum verissima Mediatrix.

Propterea etiam B. Virgo à SS. Patribus nominatur Mare gratiarum, ita ut Latine ejus nomen, MARIÀ, à Mari nonnulli derivent. Hinc illud Alberti Magoi super Missus: Congregationes aquarum appellavit Maria: Congregationes gratiarum appellavit MARIA. In quem sensum etiam S. Bona Ventura in Speculo Virginis cap. 2. applicat Beatissima Virgini illud: Omnia flumina intrant in mare, & mare non redundat. In quæ verba sic dicit: Omnia flumina intrant in mare, dum omnia charismata Sanctorum intrant in Mariam; flumen gratia Angelorum; flumen gratia Patriarcharum; flumen gratia Apostolorum; flumen gratia Martyrum; flumen gratia Confessorum & Virginum intrant in Mariam. Ea propter introducit & ipsa dicens: In plenitudine Sanctorum detentio mea. Ideo in plenitudine Sanctorum Mariæ detentio fuit, quia in mirifica perfectione sua plenitudo perfectionis omnium Sanctorum non deficit, inquit ex Bernardo S. Bonaventura in Speculo Vig. Ardor itaque Seraphinorum, scientia Cherubinorum, magnificentia, auctoritas, potentia, excellentia Thronorum, Dominationum, Potestatum, Virtutum, Principatum; denique Angelorum & Archangelorum sanctitas in Maria reperitur eminentius. Item charitas Apostolorum, constantia Martyrum, innocentia Confessorum, castitas Virginum; patientia Sanctorum omnium excellentius reperitur in Maria. An non forte id. o decribitur gestans in capite coronam stellarum duodecim, quæ sola possidet gratiam & gloriam novem Ordinum Angelorum, ac trium statuum animarum Sanctarum, Martyrum nempe, Confessorum, & Virginum? Merito ergo salutatur hodie,

PARS II. De triplici radice gaudii ex verbis Angeli.

TRiplicem purissimi gaudii in Maria causam exprimere censetur Angelus in verbis suæ Salutationis & Legationis, dum dicit Ave, sive gaude Maria, quia Gratia plena, quia Dominus tecum, quia benedictus tu inter mulieres. Quæ quidem omnia explicuit copiose in Horto Patrum Tract. 4. lect. 1. Ex illis autem quæ ibi dicta sunt, pauca repetemus hic convenienter.

1. De plenitudine gratia B. M. V.

Dicamus ergo primò, quando Maria Virgo ab Angelo affertur Plena gratia, id intelligendum esse de plenitudine specialis prerogativæ, quia scilicet habuit excellentissimam gratiam super omnes Sanctos, & super omnes Angelos. Est enim quædam plenitudo gratia soli Christo competens, quam quidam Theologi vocant Plenitudinem gratia summam intensivè & extensivè, quia habuit Christus gratiam secundum perfectissimum modum & mèturam, quam Deus decrevit impartiri alicui creaturæ. Anima enim Christi quædoquidem unita fuerit Divinitati tamquam Fonti gratiæ, ejus influxum perfectissimè debuit participare maximè quia Christus tamquam Caput omnium electorum gratiam accepit in alios transfundendam; sicque debuit confici tamquam Principium univertale à quo in genus humanum omne genus gratia debebat derivari. Habuit ergo Plenitudinem intensivam, quia habuit supremum gratia gradum, quem Deus decrevit dare alicui creaturæ. Habuit & Plenitudinem extensivam, quia ab illo tamquam Capite & Principio univertali omnis effectus & operatio gratia dimanare debebat in alios. Illa ergo plenitudo illi soli competit; quia illi soli competit esse Caput & Fontem gratiarum. Quapropter de illo propriissimè verum est illud: De plenitudine eius omnes accipiunt. Sic & Soli plenitudo lucis appropriatur, quia Fons est luminis, à quo lux in cætera diffunditur. Est & altera Plenitudo sufficientia & abundantia, quæ quandoque Sanctis tribuitur, quia abundantem gratiam illis communicat Deus statui suo & ministerio ac officio congruam, ut perfectè illo frangi valeant. Sic Ioannes, Stephanus, Apostoli dicuntur pleni vel repleti Spiritu sancto, unumquodque juxta ministerium ad quod à Deo destinabatur. Est & tertia plenitudo gratia quæ Mariæ tribuitur, quam vocamus Plenitudinem specialis prerogativæ, quia excellit in gratia super omnes SS. Rationem adfert S. Thomas. Quia unicuique à Deo

Alia plenitudo gratia in Christo.

boni.

Alia in Sanctis.

Alia in B. M. V.

3. p. q. 27.

45.

Eccle. 34.

M. P. mare gratiarum.

Eccle. 1.

Eccle. 24.

Apoc. 12.

hodie, Gratia plena ore Angelico, sed consilio divino.

2.
Vox, Do-
minus te-
cum, quid
valeat.
Iudic. 6.
Ruth. 6.
Dei affi-
scentia
causa om-
nis boni.
Gen. 26.
Gen. 28.
Deut. 31.
2. Reg. 7.
Absentia
mali.
Deut. 21.
1. Reg. 23.

Dicamus secundo, quando Angelus Virgini dicit: *Dominus tecum*, non esse solum apprecatus vocem & salutationem olim usurpanti solitam sicut quando Angelus dixit Gedeoni, *Dominus tecum virorum fortissime*, aut quando Booz messorum visitans impertiebatur eis his virbis salutem, *Dominus vobiscum*; sed hanc esse etiam vocem affirmantis Dominum Mariæ adesse excellentissimo quodam modo & specialiter præsentia. Certè præsentia & assistentia Dei omnis est origo boni, omnis fons benedictionis cuiuscumque homini. Vnde felix ille est cui dicit Dominus sicut olim Isaac: *Ero tecum & benedicam tibi*. Aut cui dicit Dominus idem quod Iacobo: *Ero custos tuus quocumque perrexeris*. Felix cui idem potest dici quod Moyles dicebat Iosue: *Dominus ipse erit tecum, non dimittes, nec relinquet te, ne parveas*. Aut quod Nathan Davidi: *Quicquid in corde tuo est, vade, age, & perfice illud, Dominus enim tecum est*. Infelix autem est cum quo non est Dominus, & qui cogitur cum populo Israel conqueri: *Verò quia Dominus non est tecum, irruerunt me hæc mala*. Aut cum Saule: *Constitor quia Dominus recessit à me*. Quantam ergo habuit benedictionem Maria, quantam debuit concipere læticiam, dum celestis voce asseritur Dominus cum ipsa esse, & id quidem specialissime, & multiplici cum favore?

Quid est enim dicere, *Dominus tecum*, ô Maria, nisi asserere: Pater est tecum, qui Filium suum facit & tuum. Filius tecum qui ad condendum mirabile Sacramentum miro modo sibi facit in te sacrarium, dum & sibi referat genitale secretum, & tibi servat virginalia signacula. Spiritus sanctus tecum, qui cum Patre & Filio tuum sanctificat uterum. Ita sanctus Bernardus.

Quid est iterum dicere, *Dominus tecum*, nisi idem quod asserere: Tota Trinitas tecum est, quia tecum est potentia Patris te fecundans, ut eundem possis filium concipere & generare? Sapientia Filij tecum est, erudiens & præparans te, ut digna Mater inveniaris ipsius æternæ Sapientiæ Sanctitatis. Spiritus S. tecum est, ut tuam puritatem illibatam te concipiente conservet.

Quid denique est dicere, *Dominus tecum*, nisi idem quod asserere: Tecum Pater est qui ante sæcula te elegit Matrem viventium, immò & ipsius vitæ? Tecum Filius quem carne indutum novem mensibus gestabis, & obere de cælo pleno lactabis. Tecum Spiritus sanctus, qui tanquam fons petrennis gratiæ suis te fluentis replebit, & tanquam per aquæ ductum illam ad nos derivabit.

Equidem salutante Angelo nondum erat conceptus Filius Dei ut esset cû matre per carnis assumptionem; unde quando dicunt SS. Patres, *Dominus tecum in mente, tecum in ventre* ô MARIÀ, respiciunt ad tempus proximè futurum, quod quasi jam præsens erat. Nos verò quando nunc hanc ei salu-

tationem præsentamus, & dicimus: *Dominus tecum*, ô MARIÀ; rectè etiam intelligimus non solum quòd cum ea specialiter sit per æternam prædestinationem & electionem, aut per gratiæ certissimam præsentiam amorisq; confirmationem, sed etiam per carnis assumptionem, in qua fundatur specialissima benedictio super omnes benedictiones. Quia scilicet partem subtilissimam purissimi sanguinis Mariæ sibi inviolabili unione copulavit, & sic tali modo est cum Maria, qui nec Angelus, nec Sanctus, nec ulli competi creaturæ? Sic nec IESVS sine MARIÀ, nec MARIÀ sine IESU. Non esse potest in æternum; ideo nec IESVS sine MARIÀ, nec MARIÀ sine IESU à nobis colitur aut Maria honoratur.

Dicamus tertio, quòd licet Maria sit benedicta inter & super omnes creaturas, & super omnes electos tam homines quam Angelos, tamen in Annunciatione Angelica solum fit mentio de mulieribus, dum dicit Angelus, *Benedicta tu in mulieribus*. Quia hic respiciebat Angelus ad dignitatem Matris Dei quæ solis mulieribus competere poterat. Hanc eandem vocem protulit Elizabeth, & dicitur tunc exclamasse voce magna; tum quia magno spiritus ardore, magna lætitiâ, magna admiratione id pronuntiavit; tum etiam quia illa vox totum per orbem debebat resonare, ad omniumq; aures devenire, & per omnium ora in finem sæculi decurrere. Immo debebat omnes hereticos, Iudeos, infideles, qui de Maria malè loquuntur confundere. Denique debebat omnes Christianos animare ad præsentandum Virgini hanc salutationem magno cum animi gaudio, magno cum spiritus fervore. Adjecit interim Elizabeth & hanc vocem, *Benedictus fructus ventris tui*; quod non fecit Angelus, quia necdum fructus Mariæ Iesus conceptus erat, quando Angelus salutavit, sicut quando Elizabeth exclamavit.

Sed cur dicitur Maria inter omnes mulieres benedicta? In primis, quia cum maledictio in orbem ingressa sit per mulierem, illa merito in mulieribus benedicta pronuntiatur, quæ benedictionem oppositam maledictioni illi attulit mundo, omnibus proponens fructum vitæ, ut nemo amplius possit conqueri de muliere. Quia si prima Mater est mortis & morientium, hæc est Mater vitæ & viventium; si prima lachrymas, hæc attulit læticiam; si prima peccati miseriam, hæc induxit gratiam & felicitatem; si prima spinas cruentas, hæc florem peperit sua volentem; si prima serpenti consentit, hæc illius caput non solum pro se, sed etiam pro femine suo contrivit.

Uterius, olim omnes mulieres alicui erant maledicto obnoxie. Si enim in virginitate agebant, hoc eis vertebatur opprobrium. Si conjugio reddebantur secunda, tunc subdita erant illi maledictio: *Multiplicabo erumnas & conceptus tuos in dolore partes filios*. Merito ergo Maria inter mulieres dicitur benedicta, quæ virginitatem possidet & fecundi-

Auguſt.
Non est
Iesus sine
Maria
nec Ma-
ria sine
Iesu
M.V. be-
nedicta
inter om-
nes mu-
lieres &
Gen. 3.

Bern. fu-
per d. i. s. s. u.

Tres mu-
lierum
status.

1.
Cōjugalis.

2.
Vidualis.

3.
Virginalis.

Cant. 6.

Prov. 30.

PARS III.
De admi-
rabili filii
Dei conce-
ptione ad
consensum
B. M. V.

M. V.
quantum
meruerit
suo con-
sensu.

cunditatem, & in partu iucunditatem. Hæc est ex-
plicatio S. Bernardi sic dicentis. *Benedicta tu in mu-
lieribus, quæ generalem mulierum evasisti maledi-
ctionem. Graciosa eris, sed non gravata, nescies vi-
rum, & gignes Filium. Illus eris Mater, cuius Deus
est Pater; Filius paternæ claritatis erit corona tua ca-
sitatis; sapientia paterni cordis erit fructus uteri vir-
ginalis.*

Itaque cum tres sint mulierum status; quædam
enim sunt conjugatæ, quædam viduæ, quædam
virgines, super omnes benedicta est Maria. Conju-
gatas enim benedictione supereminet, tum ob vir-
ginitatem fecunditati conjunctam, quia à sæculo
non est auditum hæc duo fuisse conjuncta, *Mater
& Virgo, Partus & Integritas*; tum quia, ut dictum
est, sine peccato concipit, sine dolore parit, tum de-
nique, quia Proles dignitate omnes superat. Si enim
quædam pepererunt Reges, Patriarchas, Prophe-
tas, Pontifices, ipsa peperit Regum Regem, Ange-
lorum & hominum Dominatorem, Filium ipsum
Dei, Obis Lucem. Viduas quoque supereminet,
quatum status possit in silentio, pudicitia, oratio-
ne, pietate, jejunio, Deo servire; quia oratione est
Maria sublimissima, misericordia plenissima, pa-
tientia mitissima, pietate splendidissima, pudicitia
candidissima. Virgines etiam superat, tum quia fec-
unditatem habet, tum virginitatem, tum quia puri-
tatem tantam habet, quanta major sub Deo ne-
quit intelligi, ac prima virginitatem vovit, sicque
ceteras virgines ad vexillum suum allexit, ut ean-
dem voverent. Benedicta igitur MARIA inter mu-
lieres, benedicta ab omni statu mulierum. Benedi-
cunt eam conjugatæ, ut fecunditatem & felicitatem
in conjugio impetrent. Benedicunt eam viduæ,
tamquam sub ejus protectione degentes. Benedi-
cunt virgines, *Viderunt eam filia Sion, & beatif-
simam prædicaverunt*. Benedicunt omnes generatio-
nes, præter hæreticos, qui de illa sunt generatione,
quæ Patri suo maledicis, & quæ Matri suæ non benedi-
cit.

Illius Dei conceptio & incarnatio mox peracta
est post consensum Virginis, quem verbis illis
expressit: *Eccè ancilla Domini, fiat mihi secundum
verbum tuum.* Per propicius actus Virgo debebat
preparari, ut hanc dignitatem Matris quadam ra-
tione mereretur. Quod factum est, dum in hac An-
nuntiatione exercuit fidem & eximiam obedi-
entiam, humilitatem, prudentiam, pietatem, amo-
rem. Hi enim omnes actus elucet in hoc Virginis
cum Angelo colloquio. Quapropter Bernardinus
Senensis serm. 1. asserit, Virginem illo actu quo
consensit Angelo, plus meruisse, quam omnes An-
geli & homines actibus suis, quia scilicet illo actu
tamquam ultima dispositio maternitatem quadam
ratione promeruit. Et cum spirituale quoddam ma-
trimonium inter Filium Dei & humanam natu-
ram iniretur, expectabatur consensus iste Virginis
loco totius humanæ naturæ, quem expressit, dum
dixit: *Eccè ancilla, &c.* Hinc S. Chrysol. serm. 140.

sic ait: *Ad Virginem, Aligerum portioverem Deus mi-
sit, nam dat arribam, & Aotem suscipit, dum ferti gra-
tiam, & fidem referit: radii munera virtutis, & mox
virginæ consensus referit: sponsonem.* Sic in figura,
Eliezer primarius Abrahamæ servus mittitur ad Re-
beccam, consensum petiturus, ut eam despondeat
Isaac unigenito, moxque citradit sacras arribas, in-
aures & armillas aureas.

SS. Patres hoc responsum Mariæ vocant *Respon-
sum lætitia*, per quod unio illa miraculosa facta fuit
naturæ humanæ & divinæ. Inter hos S. Bernardus
sic alloquitur Virginem: *Audisti factum, quod ista &
modum, utrumque mirum, utrumque jucundum. Ex-
spectat Angelus responsum tuum, expectamus & nos
verbum miserationis, quos premit sententia damna-
tionis. Ex ore tuo pendet solamen miserorum, redem-
ptio captivorum, salus universorum.* Postmodum in
speciali explicat S. Bernardus, qui sunt illi qui avidè
expectant hoc responsum tanquam miseria suæ
solamen & lætitia: originem dum sic ait: *Hoc sup-
plicat à te stebilis Adam cum misera sobole exul de Pa-
radiso, hoc Abraham, hoc David, Patres tui in regio-
ne umbrae mortis, hoc totus mundus suis genibus pro-
volutus expectat.* Introduxit S. Bernardus Adamum
& Evam cum filiis & filiabus, quasi adentes cubi-
culum & thalamum virginalem, autemque parieti
apponentes, ut auscultent quid nunciet Angelus,
quid Virgo tamquam filia pio Patre & Matre sua
respondeat, qui sicut omnium parentes, ita & fuerit
peremptores. Optant ut ipsa Evæ Matris auferat
opprobrium, ut Mater Patri satisfaciatur, & qui ce-
cidit per feminam, per feminam erigatur. Deniq;
addit S. Bernardus: *O Virgo, ipse quoque qui concupi-
vit decorem tuum, expectat responsum tuum. Respon-
de ergo verbum, quod terra, quod inferi, quod exspe-
tant & superi. Responde verbum, & suscipe verbum,
profer tuum, concipe divinum, emitte transitorium,
amplectere sempiternum.* Hæc Bernardus hom. super
Missus.

Itaque consentiente Virgine per dicta verba, per-
actum est sublime illud matrimonium inter Deum
& naturam humanam, ex quo pendebat nostra re-
demptio, factaque est Conceptio Filii Dei octavo
Calendas Aprilis feria sexta, ut tradit Ecclesia,
de quo Rupertus de divin. offic. c. 19. sic dicit: *Ea-
dem die qua viderem Adam formari de limo terra,
novum sibi hominem reformare cepit de Virginis car-
ne, similiter & feria sexta redempturus mortis passio-
ne.* In illa porro Conceptione plurima concurre-
runt miracula, quibus hodiernus dies adornatur.

1. An non grande miraculum, in hoc quod Vir-
go concipit, quandoquidem omnis conceptio Pa-
tris & Matris concursu fieri solet? Si non foret hoc
grande miraculum, non inclamaret Isaias, longè
antea id prævidens: *Audite domus David, dabis Do-
minus ipse vobis signum: Ecce Virgo concipiet.* Arrigite
aures, & proceres, & Israëlites, & gentes omnes. Hoc
est enim potentium sæculorum, non antea vitum,
nec auditum, vos audite & stupete.

Gen. 24.

Expecta-
tes a viride
M. V. re-
sponsum.

Quando
Filius
Dei con-
cepit.

Miracula
in Conce-
ptione
Christi.

Isai. 7.

2. An non grande miraculum, quod corpus Infantis huius in instanti formatum est, & anima illi infusa? Numquid natura ad formationem corporis ordinatè quadraginta aut circiter dierum spatium requirit, antequam infundatur anima embrioni? at nullum hic tempus requisitum fuit, sed in puncto temporis Infantis huius corpus formatum, & anima infusa fuit, & tamen voluit novem mensibus utero claudii, sicut alij infantes, ut cæteris se conformaret. O benignitatem!

3. An non grande miraculum, quod omni gratia & virtute anima Infantis statim fuerit ornata, quod quidem omnes alij in peccato concipiuntur? Efficis ontur de radice Jesse, de Maria frutice, & mox super eum requiescit spiritus Domini, spiritus sapientia & intellectus, spiritus scientia & consilii. Vnde non solum Infans iste gratia est ornatus, sed & verè ratione & sapientia pollet jam ex utero, ita ut hoc sit novum, de quo Hieremias: *Novum creavit Dominus super terram, semina circumdabit virum.* Etate ergo & statura Infans concipitur; sed tamen à primo conceptionis instanti Vir est sapientia & ratione perfectissimus. Vir novus ex nova Matre, novo modo, nova generatione procreatus, qui omnia nova faciet, novum fœdas, novam legem, nova Sacramenta, novum Orbem.

4. An non grande miraculum, quod hæc anima Infantis à primo instanti beatifica visione donata sit, & non solum videat essentiam divinam, sed etiam in illa videat omnia præterita, præsentia, futura, omnem ordinationem Dei circa præsens sæculum, & circa æternitatem futuram, circa electos & reprobos, circa homines & Angelos? An non ei ex tunc notus fuit numerus electorum & reproborum, & ipsa Jud. en. dies, quandoquidem Iudex sit constitutus omnium.

5. Denique, nonne hoc fuit miraculum miraculorum, & fons cæterorum mirabilium, quod corpus eodem instanti temporis, & anima cum in Verbi persona copulantur, ita ut hæc tria fiant unum, Verbum, Anima, Caro, unione personali & ineffabili? Hoc miraculum nec suspicari potuit mens angelica, nec humana & ex illo innumera sequuntur miracula hominibus & Angelis incomprehensibilia. Hoc miraculum omnia alia antiqui temporis in se complectitur. Sed si vilis est tempore Iohes Sol stare, tempore Ezechia retrogredi; Ecce Sol æternus retrogreditur per novem Angelorum choros ad decimam usque lineam & gradum humanæ naturæ. Si vilis est Rubus illeus in igne: Ecce Rubus virginitatis sine læsione conservatur in hac Conceptione. Si vira est virga florens sine cultura. Ecce Virgo concipiens florem tanquam viga, & pariens sine humana opera: *Verbum abbreviatum fecit Dominus in medio universæ terra.* in hac prodigiosa Conceptione & Incarnatione, in qua omnia mysteria legis, omnia miracula orbis consummationem accipiunt & perfectionem.

Hæc igitur omnia hoc festivo die cum læticia re-

coluntur, quando Annunciatio virginea celebratur. O Festum spiritualis gaudij plenissimum, à Deo in Angelum fluentis, ab Angelo in Virginem, à Virgine in nos, & in totum orbem, immò & in ipsum cœlum fluentis! O felix Nazaret, ubi filios ille cœlestis oriri debebat, odore suo & splendore lætificans homines & Angelos! O beata domuncula tot mysterijs fœcunda! O beati parietes tot arcanorum consilij, beatilapides electi & constructi, ut inter hos mysterium amoris æterni, mysterium mysteriorum consummaretur ad salutem electorum omnium.

Rogamus te, o gratia plena, & in mulieribus benedicta MARIÀ, per hanc angelicam salutationem, per lætitiæ responsum, per Filij tui admirabilem Conceptionem & Incarnationem, per obedientiam & humilitatem, per pietatem & charitatè à re hodierna die exhibitã, ut nos participes facias cœlestis gratia & lætitiæ, benedictionisque & salutis nobis per hanc Conceptionem & Incarnationem promissæ: ut Domino IESU Christo Filio tuo, in vero conscientia gaudij, in vera pietate & obedientia fervientes, te cum illo & per illum in sæcula benedicere valeamus, & beneficia nobis per illum exhibita grato jugiter animo agnoscere, ac misericordias ejus in æternum cantare in tua fœlicitate.

IN FESTO S. GEORGII.

Labora sicut bonus miles IESU Christi &c.
2. Timoth. 2.

Cœclusio.

23 April.
LXX. 21.
tr. part.

Honoramus Martyres festivitibus, divina sic ordinante Pietate per Ecclesiam Spontam suam. Quæ quidem divina Pietas, multiplex ad bonitatem, art. sex ad salutem, in horum trium phis multorum vult prospicere commodis. Attende igitur utilitates inde nobis promanantes.

1. Deus eorum merita nostra vult esse suffragia; quæ nobis conciliamus, dom eorum solemniam cum pietate celebramus.

2. Afflictionem eorum instructionem efficit posterorum: docent enim per vitæ hujus contemptum, quantum Deo debeamus affectum. Eos variè voluit probare, ut nos posset ad patiendum pro amore suo eorum exemplo erudire.

3. Illuminant & confirmant fidem nostram. Quia de veritate fidei nostræ non possumus dubitare, quam tot Martyrum, quorum solemniam colimus, confirmatam videmus: pretioso cruore.

4. Spem quoque in nobis firmant immortalitatis & resurrectionis futuræ. Quia nunquam tam constanter expenderent vitam, nisi beatorum certissime expectarent. Nec corpus ita conereri permitterent, nisi in melius reparandi forent. Veneramur ergo in Sanctorum gloria fidem, spemque nostram: quia *Fides & Spes Martyrii Mater est*, inquit S. Ambrosius.

5. Dum Martyrum gesta recolimus, triumphatis Christi

PARS I.
Martyrum
Martyrum
Christi
festa
cur
celebrantur.